

Measuring of Urban Prosperity in Urmia City Neighbourhoods, Region 4

Case Study

Negin Habibpour¹, Ahmad Khalili^{2*}, Erfan Mahmoudi³

1- Master's student, Department of Urban Planning, Faculty of Architecture, Urban Planning and Art, Urmia University, Urmia, Iran

2- Assistant Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

3- Master's student, Department of Regional Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Article History

Received: 2024-06-22

Revised: 2024-09-21

Accepted: 2024-09-22

Keywords

MARCOS technique

MEREC method

urban prosperity

neighborhoods

Urmia region 4

ABSTRACT

Introduction

In the past few decades, the increase in population in cities, especially in Iranian cities, due to migration into cities has caused challenges such as poverty, inequality, and environmental problems. One of the proposed approaches is urban prosperity, which deals with these problems and improves citizens' quality of life. Urban prosperity is a concept that focuses on improving the economic, social, environmental, and physical conditions of cities and helps cities enhance the well-being and quality of life of citizens by providing balanced services and creating sustainable infrastructure. The city of Urmia faces many challenges with the continuous increase in population and problems such as increasing service costs, neglecting old structures for improvement and renovation, lack of vitality in some areas, and inappropriate distribution of facilities in the city. If these problems are ignored and not dealt with, social, economic, and environmental issues will intensify, and an unfavorable situation will dominate the city. Region 4 of Urmia City is also one of the areas involved with these challenges due to its dilapidated fabric. Hence, the urban prosperity model as a new approach can assess the degree of realization of urban prosperity indicators in the localities of this region. Therefore, the present study was conducted to investigate the degree of realization of urban prosperity indicators in Region 4 of Urmia City neighborhoods and evaluate their status in terms of the degree of urban prosperity.

Materials and Methods

This research is applied in terms of type and descriptive analytical in terms of its method. The data has been collected using library studies, articles, and the field method through questionnaires collected from the residents of District 4. Using Cochran's formula and an error level of 0/057, 300 questionnaires were distributed separately for 12 neighborhoods. The MEREC method (method based on the effects of removing criteria) was used to weigh the criteria, and data analysis was done using one of the new multi criteria decision-making methods called MARCOS. GIS software was also used to prepare maps. After conducting comprehensive studies on urban prosperity, 18 general indicators of prosperity were extracted, and based on these indicators, the neighborhoods of Region 4 of Urmia City were prioritized.

* Corresponding author: akhalili@iust.ac.ir

Findings

The findings of this research show that the state of urban prosperity in the neighborhoods of Urmia Region 4 is diverse. Based on the MEREC and MARCOS methods, some localities are significantly better off than others, while others need to improve. The results of the analysis show that neighborhood (A5), located between Ataei, Vahdat, and Madani streets, has the highest level of urban prosperity, and neighborhood (A1) between Sheikh Shaltut and Shahrokhabad streets shows the lowest level of urban prosperity. Also, the neighborhoods do not have the same conditions in terms of urban prosperity indicators. Hence, 37.14% of the neighborhoods are in favorable condition, 34.64% are in semi-favorable condition, and 28.22% are in unfavorable condition. This distribution shows that some neighborhoods have reached good condition, but many regions still face significant problems regarding prosperity indicators. The main achievement of this research is prioritizing neighborhoods based on the level of prosperity and providing suggestions for improving neighborhoods with the lowest level of urban prosperity, starting this process from the level of weaker neighborhoods as a central approach.

Conclusion

The results of MEREC's weighting method and MARCOS ranking show that neighborhood 1-2-4 (A5) with the highest score and neighborhood 1-1-4 (A1) with the lowest score have the highest and lowest prosperity, respectively. Also, according to the ranking of localities, the eastern localities (A1, A7, and A8) of Region 4 of Urmia have been selected as the worst. The localities located in the northwest of this region (A5, A6, and A11) have been chosen as the best in terms of matching with urban prosperity indicators. In other words, the localities of the eastern part of the studied area have an unfavorable condition, and the northwestern localities have a favorable condition. In other words, some neighborhoods have achieved high levels of prosperity, but others still need special attention and careful planning. Based on this, suggestions such as creating green spaces and parks in different parts of the region, promoting sustainable vehicles such as bicycles, lighting projects, and creating painted walls and urban signs to promote the prosperity of Region 4 have been presented.

COPYRIGHTS

©2022 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Habibpour N. Khalili A. Mahmoudi E. Measuring of Urban Prosperity in Urmia City Neighbourhoods, Region 4. Urban Economics and Planning Vol 5(3):20-41. [In Persian]

DOI: 10.22034/uep.2024.464128.1509

اندازه‌گیری شاخص‌های شکوفایی شهری در محلات منطقه ۴ شهر ارومیه

مطالعه موردی

نگین حبیب‌پور^۱؛ احمد خلیلی^{۲*}؛ عرفان محمودی^۳

- ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه برنامه‌ریزی شهری، دانشکده معماری، شهرسازی و هنر، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران
- ۲- استادیار، گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران
- ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران

چکیده

مقدمه

در چند دهه گذشته، افزایش جمعیت در شهرها به‌ویژه در شهرهای ایران به دلیل مهاجرت به داخل شهرها موجب ایجاد چالش‌هایی مانند فقر، نابرابری و مشکلات زیست‌محیطی شده است. به منظور مقابله با این مشکلات و بهبود کیفیت زندگی شهروندان، یکی از رویکردهای مطرح‌شده، شکوفایی شهری است. شکوفایی شهری مفهومی است که بر ارتقای شرایط اقتصادی، اجتماعی، محیطی و کالبدی شهرها تمرکز دارد و به شهرها کمک می‌کند تا از طریق ارائه خدمات متوازن و ایجاد زیرساخت‌های پایدار، رفاه و کیفیت زندگی شهروندان را بهبود بخشند. شهر ارومیه با افزایش مستمر جمعیت و مشکلاتی نظیر افزایش هزینه‌های خدمات‌رسانی، بی‌توجهی به بافت‌های قدیمی برای بهسازی و نوسازی، فقدان سرزندگی در برخی مناطق و توزیع نامناسب امکانات در سطح شهر، با چالش‌های متعددی مواجه است. در صورت نادیده گرفتن این مشکلات و عدم رسیدگی به آن‌ها، مسائل اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی تشدید شده و وضعیت نامطلوبی بر شهر حاکم خواهد شد. منطقه ۴ شهر ارومیه نیز به دلیل بافت فرسوده، یکی از مناطق درگیر با این چالش‌ها است. از این‌رو، مدل شکوفایی شهری به عنوان رویکردی نوین می‌تواند به ارزیابی میزان تحقق شاخص‌های شکوفایی شهری در محلات این منطقه بپردازد. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان تحقق شاخص‌های شکوفایی شهری در محلات منطقه ۴ شهر ارومیه و ارزیابی وضعیت آن‌ها از لحاظ میزان شکوفایی شهری انجام شده است.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نظر نوع، کاربردی و از لحاظ روش انجام، توصیفی - تحلیلی است. داده‌ها با بهره‌گیری از مطالعات کتابخانه‌ای، مقالات و روش میدانی از طریق پرسش‌نامه‌هایی که از ساکنان محلات منطقه ۴ جمع‌آوری شده‌اند، گردآوری شده است. با استفاده از فرمول کوکران و سطح خطای ۰/۰۵، تعداد ۳۰۰ پرسش‌نامه برای ۱۲ محله به طور مجزا توزیع شد. برای وزن‌دهی به معیارها، از روش MEREC (متد مبتنی بر اثرات حذف معیارها) استفاده شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از یکی از روش‌های جدید تصمیم‌گیری چندمعیاره به نام MARCOS انجام گرفت. همچنین، برای تهیه نقشه‌ها، از نرم‌افزار GIS بهره گرفته شد. پس از انجام مطالعات جامع درباره شکوفایی شهری، ۱۸ شاخص عمومی شکوفایی استخراج و بر اساس این شاخص‌ها، محلات منطقه ۴ شهر ارومیه اولویت‌بندی شدند.

اطلاعات مقاله

تاریخ‌های مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۰۲
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۶/۳۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

کلمات کلیدی

تکنیک MARCOS
روش MEREC
شکوفایی شهری
محلات
منطقه ۴ ارومیه

یافته‌ها

یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد وضعیت شکوفایی شهری در محلات منطقه ۴ ارومیه متنوع است. بر اساس نتایج حاصل از روش‌های MEREC و MARCOS، برخی محلات به طور قابل توجهی از وضعیت بهتری نسبت به سایر محلات قرار دارند، در حالی که برخی دیگر نیازمند بهبود شرایط هستند. نتایج حاصل از تحلیل‌ها نشان می‌دهد محله (A5)، واقع در بین خیابان‌های عطایی، وحدت و مدنی بالاترین میزان شکوفایی شهری را دارد و محله (A1) بین خیابان‌های شیخ شلتوت و شاهرخ‌آباد پایین‌ترین میزان شکوفایی شهری را نشان می‌دهد. همچنین، محلات از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری شرایط یکسانی ندارند، به طوری که ۳۷/۱۴ درصد از محلات در وضعیت مطلوب، ۳۴/۶۴ درصد در وضعیت نیمه‌مطلوب و ۲۸/۲۲ درصد در وضعیت نامطلوب قرار دارند. این توزیع نشان می‌دهد بخشی از محلات به شرایط خوبی رسیده‌اند، اما بخش زیادی از منطقه هنوز با مشکلات مهمی در شاخص‌های شکوفایی روبه‌رو هستند. دستاورد اصلی این پژوهش، اولویت‌بندی محلات بر اساس سطح شکوفایی و ارائه پیشنهادهایی برای ارتقای محلات با کمترین میزان شکوفایی شهری است، که شروع این فرایند از سطح محلات ضعیف‌تر به عنوان یک رویکرد محوری در دستور کار قرار گرفته است.

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از روش وزن‌دهی مرکب و رتبه‌بندی مارکوس بیانگر این است که محله ۴-۲-۱ (A5) با بالاترین امتیاز و محله ۴-۱-۱ (A1) با کمترین امتیاز به ترتیب دارای بالاترین و پایین‌ترین شکوفایی هستند. همچنین با توجه به رتبه‌بندی محلات، محلات شرقی (A1, A7, A8) منطقه ۴ ارومیه به عنوان بدترین محلات و محلات واقع در شمال غربی این منطقه (A5, A6, A11) به عنوان بهترین محلات از لحاظ تطبیق با شاخص‌های شکوفایی شهری انتخاب شده‌اند. به بیانی دیگر، محلات بخش شرقی محدوده مورد مطالعه دارای وضعیت نامطلوب و محلات شمال غربی دارای وضعیت مطلوبی هستند. به بیانی، برخی از محلات توانسته‌اند به سطوح بالایی از شکوفایی دست یابند، اما تعدادی دیگر هنوز به توجه ویژه و برنامه‌ریزی دقیق نیاز دارند. بر این اساس، پیشنهادهایی همچون ایجاد فضاهای سبز و پارک‌ها در نقاط مختلف منطقه، ترویج استفاده از وسایل نقلیه پایدار مثل دوچرخه، پروژه‌های نورپردازی، ایجاد دیوارهای نقاشی و تابلوهای شهری جهت ارتقای شکوفایی محلات منطقه ۴ ارائه شده است.

مقدمه

زندگی در شهری که در آن تمرکز جمعیت وجود دارد، اثرات مثبت و منفی دارد و موجب تولید مقادیر زیادی زباله، فاضلاب و آلودگی می‌شود. افزایش چشمگیر جمعیت شهری، منابع اکولوژیکی شهرها را تهدید می‌کند. این امر ممکن است به محدودیت در امکانات شهری منجر شود و زیرساخت‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، نابرابری بخش‌های مسکن، فقر و تفکیک اشتغال و به‌ویژه مسائل زیست‌محیطی را به چالش بکشد [۱]. به منظور رفع این چالش‌ها، ضرورت شناخت و سنجش توسعه شهر در ابعاد مختلف مطرح می‌شود تا هدایت مناسب آن در راستای پایداری و توسعه هماهنگ صورت بگیرد [۲]. شهرها به عنوان انگیزه‌هایی برای حرکت از چنین بحران‌هایی به سمت رشد و توسعه مد نظر قرار می‌گیرند. به بیان دیگر، اعتقاد بر این است که شهرها می‌توانند در اجرای راه‌حل‌های محلی برای مشکل جهانی پایداری پیشرو باشند [۳ و ۴] برای یک زندگی مرفه، تأمین نیازهای اولیه‌ی مادی و غیرمادی بسیار مهم است [۵] و تلاش برای تبدیل شهرها به مکان‌های بهتر برای زندگی، همواره از دغدغه‌های اصلی مدیریت شهری بوده است [۶]. چون روند کنونی شهرنشینی نشان می‌دهد تا سال ۲۰۵۰ بیش از ۳ میلیارد نفر در شهرها زندگی خواهند کرد. در نتیجه نرخ شهرنشینی در جهان افزایش خواهد یافت [۷].

طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، حدود ۷۴ درصد از جمعیت در شهرها زندگی می‌کنند [۸]. با توجه به موارد یادشده که نگاهی به بطن شکوفایی شهری دارند، شکوفایی شهری از به‌روزترین تلاش‌هایی است که امروزه در راستای سنجش و برقراری رضایت اجتماعی مطرح می‌شود. به همین منظور، مطالعات زیادی طی دهه‌ی اخیر در ایران و جهان صورت گرفته است [۹]. شکوفایی شهری بررسی می‌کند که چگونه یک شهر می‌تواند به طور عادلانه منافع خود را تولید و توزیع کند و از چه طریق مزایای این تولید می‌تواند به شیوه‌ای عادلانه بین شهروندان تقسیم شود [۲ و ۱۰]. لذا برنامه‌ی اسکان بشر سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۲ در راستای افزایش رفاه، کیفیت زندگی و جلوگیری از تخریب محیط زیست، شاخص شکوفایی شهری (City Prosperity Index) یا CPI را مطرح کرد که ترکیبی از رویکردهای مختلف (شهر سالم، شهر هوشمند، شهر اکولوژیک و غیره) برای رسیدن به توسعه‌ی پایدار شهری بوده [۱۱ و ۱۲] و در جهت رفاه بیشتر مردم و به عنوان ابزار آزمایشی که شکاف بین ذی‌نفعان توسعه را از بین می‌برد، پیشنهاد شده است [۱۳]. از جمله مهم‌ترین اهداف شکوفایی شهری، افزایش رفاه و رضایتمندی ساکنان است [۱۴]. هدف اصلی پژوهش این است که میزان تحقق شاخص‌های شکوفایی شهری در بین محلات منطقه‌ی ۴ شهر ارومیه را بررسی کند. شهر ارومیه به دلیل افزایش روزافزون جمعیت و به دلیل مسائلی همچون بالا رفتن هزینه‌های خدمات‌رسانی، عدم توجه به بافت‌های موجود به منظور بهسازی و نوسازی، نبود سرزندگی و نشاط در برخی مناطق شهر، عدم توزیع بهینه‌ی امکانات در مناطق مختلف شهر با چالش‌های بسیار زیادی روبه‌رو است که در صورت عدم توجه به این مشکلات و حل آن‌ها، مسائل اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی افزایش خواهد یافت و اوضاع نابسامانی بر شهر حاکم خواهد شد. منطقه‌ی ۴ شهر ارومیه نیز به دلیل فرسوده بودن جزء مناطقی بوده که بسیاری از مشکلات و چالش‌های یادشده را دارد؛ بنابراین مدل شکوفایی شهری می‌تواند به عنوان رویکردی نوین، ارزیابی لازم را در جهت بررسی میزان تحقق شاخص‌های شکوفایی شهری در بین محلات منطقه‌ی ۴ شهر ارومیه به عمل آورد. بنا بر موارد یادشده، همچنین این تحقیق در پی پاسخ‌گویی به سؤالات زیر است:

- وضعیت منطقه‌ی ۴ شهر ارومیه به لحاظ تحقق و میزان برخورداری از شاخص‌های شکوفایی شهری چگونه است؟
- کدام یک از محلات منطقه‌ی ۴ شهر ارومیه از شکوفایی بیشتری برخوردارند؟

پیشینه تحقیق

اهمیت موضوع شکوفایی شهری به منظور افزایش کیفیت زندگی ساکنان موجب شده است که در سال‌های اخیر مطالعات متعددی در این زمینه صورت گیرد که در زیر به بررسی تعدادی از مطالعات داخلی و خارجی پرداخته شده است:

تورس مرزا و ایراجا [۱۵] پژوهشی با عنوان «شاخص رفاه شهر: تجربیات در برنامه‌ریزی مکرزیک» انجام داده‌اند که هدف آن، معرفی منابع و مراجع کتابخانه‌ای مرتبط با شاخص‌های پایداری شهری و بررسی اهمیت این شاخص‌ها در توسعه‌ی پایدار شهری بوده و از روش پارادایم کیفی و تحلیل محتوا استفاده کرده‌اند و در نهایت به این نتیجه رسیده‌اند که بر اساس تجزیه و تحلیل تطبیقی شاخص‌های مختلف، شاخص قیمت به عنوان ابزاری مؤثر برای تهیه‌ی تشخیص‌ها و شناسایی چالش‌ها و پتانسیل‌های شهرها در نظر گرفته می‌شود که امکان پشتیبانی از فرایندهای برنامه‌ریزی را فراهم می‌کند. با این حال، این ابزار برای تأثیرگذاری بر طراحی، اجرا و نظارت بر سیاست‌های عمومی محدود است، زیرا به تقویت ظرفیت‌های محلی برای تبدیل یافته‌ها به اقدامات ملموس بستگی دارد. برخی شهرداری‌ها در مکرزیک نشان داده‌اند با گنجاندن برنامه‌های بلندمدت طراحی شده بر اساس یافته‌های CPI، می‌توان شهرهایشان را برای تبدیل شدن به مکان‌های پایدارتر، امن‌تر، انعطاف‌پذیرتر و مرفه‌تر هدایت کرد [۱۵].

از دیگر مطالعات می‌توان به پژوهش نارایانان و همکارانش [۴] با عنوان «عوامل تعیین‌کننده‌ی پایداری و رفاه در شهرهای هند» اشاره کرد که هدف آن، بررسی عوامل تعیین‌کننده‌ی پایداری و شکوفایی شهرهای هند با استفاده از چارچوب شاخص رفاه شهر سازمان ملل بوده و از تحلیل رگرسیونی استفاده کرده‌اند. به طور کلی، نتایج این مطالعات نشان دادند شهرهای بزرگ هند برخی از چالش‌های بزرگ منطقه‌ای و جهانی را در مقایسه با سایر شهرها دارند. به‌علاوه، مصرف آب، آلودگی هوا و مشکلات پسماند در بسیاری از شهرهای هند، به طور خاص در شهرهای بزرگ، مشکل شدیدی است که باید در پاسخ به آن‌ها توجه شود. در مجموع، مطالعه‌ی یادشده نشان داد کارایی شهری در شهرهای هند منوط به موفقیت در جذب سرمایه، ایجاد فضای تجاری رقابتی، بهره‌برداری بهینه از منابع و تسهیلات شهری و مدیریت مناسب جمعیت است [۴].

همچنین ویجایا [۱۳] پژوهشی با عنوان «فرصتی برای استفاده از شاخص شکوفایی شهر برای فرایند برنامه‌ریزی توسعه‌ی شهرداری اندونزی»، با هدف اصلی بررسی سودمندی CPI در تعریف مسائل برنامه‌ریزی توسعه انجام داده است که از روش محاسبه‌ی CPI استفاده کرده و یافته‌های این پژوهش شامل شناسایی مشکلات اصلی شهر مالانگ است. مشکل اصلی کاهش کیفیت محیط زیست شهر است. همچنین، در مورد ارتباط تعاملی بین تولید و ارزش زندگی، توسعه‌ی زیرساخت‌ها و حکومت شهری صحبت شده و یافته شده است که این روابط نمی‌توانند به طور دقیق تعریف شوند. به‌علاوه به دلیل به‌روز نشدن داده‌های خاصی، دقت داده‌های آماری ممکن است تحلیلی ناصحیح را به دنبال داشته باشد [۱۳].

از دیگر مطالعات در زمینه‌ی شکوفایی شهری، پژوهش ارباب [۵] با عنوان «شاخص شکوفایی شهر: استفاده از روش AHP برای محاسبه‌ی مجدد وزن ابعاد و ابعاد فرعی در ارجاع به تهران» بوده که روش آن فرایند تصمیم‌گیری Saaty و روش سلسله‌مراتبی AHP است. یافته‌ی این پژوهش به شرح زیر است: شکوفایی یک شهر بر اساس مجموعه‌ای از عوامل یا ابعادی که از ابعاد فرعی تشکیل شده‌اند که از گروهی از متغیرها یا شاخص‌ها تعریف می‌شوند، تعیین می‌شود. به‌رهوری از نظر رشد و توسعه‌ی اقتصادی برای کل جمعیت، توسعه‌ی زیرساخت به عنوان دارایی‌های فیزیکی، امکانات رفاهی و فناوری، کیفیت زندگی از نظر استانداردهای زندگی مرتبط با ایمنی و امنیت، آموزش، بهداشت،

همچنین، می‌توان به پژوهش جهانی و همکاران [۲] با عنوان «ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر اردبیل» اشاره کرد که هدف آن، ارزیابی شکوفایی شهری در مناطق ۴ گانه اردبیل بوده و از روش تحلیل شبکه ANP استفاده کرده‌اند. نتایج پژوهش یادشده نشان داد مناطق ۱ و ۲ شهر اردبیل به لحاظ برخورداری از شاخص شکوفایی شهری در وضعیت نسبتاً ضعیف قرار دارند و مناطق ۳ و ۴ شهر اردبیل نیز در وضعیت ضعیف قرار دارند. هیچ‌یک از مناطق ۴ گانه شهر اردبیل از نظر برخورداری از شاخص‌های شکوفایی شهری در دامنه خوب و مناسبی قرار ندارند. همچنین، منطقه ۱ با امتیاز ۵۰/۲۰، منطقه ۲ با امتیاز ۵۰/۰۹، منطقه ۳ با امتیاز ۴۹/۹۳ و منطقه ۴ با امتیاز ۴۹/۷۷ به ترتیب دارای بیشترین و کمترین شکوفایی هستند [۲].

همچنین، می‌توان به پژوهش عباسی [۱۷] با عنوان «بررسی شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر خرم‌آباد» اشاره کرد که هدف آن، شناخت الگوی شکوفایی شهر و پایداری اجتماعی خرم‌آباد بوده که از روش تحلیل عاملی و رگرسیون چندمتغیره استفاده کرده است. پژوهش یادشده به بررسی الگوی شکوفایی شهر و پایداری اجتماعی خرم‌آباد پرداخته است. یافته‌های اصلی بررسی‌های مقاله نشان می‌دهد الگوی شکوفایی شهر با عوامل پایداری اجتماعی مؤثر است. همچنین، همبستگی مستقیم بین عوامل شکوفایی شهر و پایداری اجتماعی در خرم‌آباد وجود دارد [۱۷].

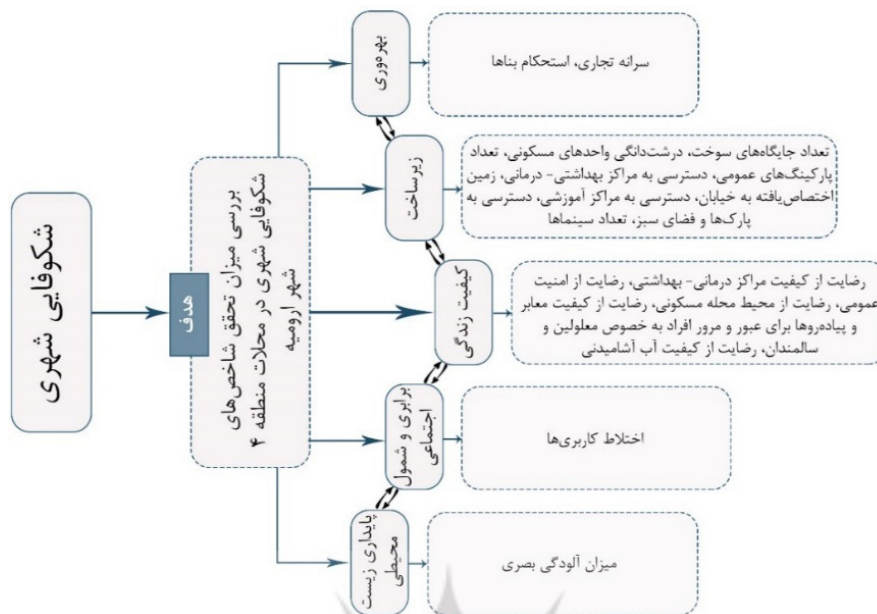
برآیند نتایج به‌دست‌آمده از بررسی ادبیات پیشین نشان‌دهنده این است که تا کنون پژوهش‌های کمی به دنبال بررسی میزان تحقق شاخص‌های شکوفایی شهری به صورت محله‌به‌محله و مقایسه آن‌ها با یکدیگر بوده‌اند و اغلب به دنبال تحقق شاخص شکوفایی شهری در سطح شهر هستند. همان‌طور که اشاره شد، این پژوهش به خلاف اغلب مطالعات در صدد آن است که تمامی محلات منطقه ۴ شهر ارومیه را بررسی کرده و محلاتی که از نظر شاخص شکوفایی شهری، امتیاز و رتبه پایین‌تری کسب کرده‌اند را بیشتر مورد توجه قرار دهد و پیشنهادهایی در جهت افزایش شکوفایی شهری آن محلات ارائه دهد تا در حد امکان با اجرایی کردن آن پیشنهادها، آن محلات به سطح مطلوبی از شکوفایی شهری برسند. از این‌رو، تمایز این پژوهش و بداعت و نوآوری آن در این است که پژوهش‌های پیشین شکوفایی شهری را در مقیاس شهر و منطقه انجام داده‌اند، در حالی که این پژوهش به دنبال افزایش شکوفایی شهری از سطح پایه یعنی محلات شهری است. از جهت دیگر، یکی از ویژگی‌های برجسته این پژوهش، روش تحقیق آن و بهره‌گیری از روش جدید مبتنی بر اثرات حذف معیارها (MERECE)، برای تعیین وزن هدف معیارها و همچنین، از روش جدید تصمیم‌گیری چندمعیاره مارکوس برای رتبه‌بندی گزینه‌های پژوهش استفاده شده است که اغلب پژوهش‌ها از روش‌های قدیمی و ساده‌تری استفاده کرده‌اند.

پایداری زیست‌محیطی از نظر حفاظت و صیانت از محیط زیست شهری و دارایی‌های طبیعی و در نهایت حکمرانی و قانون‌گذاری شهری به عنوان ترتیبات نهادی کافی و تحول‌آفرین، ۶ بعد هستند [۵].

محتمل و همکارانش [۱۰] مطالعه‌ای با عنوان «سهم شکوفایی شهر در تصمیم‌گیری در طراحی ساختمان سالم: مطالعه موردی شهر تهران» انجام داده‌اند که هدف اصلی آن، بررسی تأثیر شکوفایی و پایداری شهر بر طراحی ساختمان‌های سالم بوده و از روش توصیفی - تحلیلی استفاده کرده‌اند. یافته‌های پژوهش یادشده نشان می‌دهد پایداری شهری و ساختمان سالم ارتباط وابسته‌ای با هم دارند؛ درواقع بر طراحی ساختمان‌های سالم، فضای شهری پایدار و سالم، بر اساس ارتباطات زیادی که با یکدیگر دارند، تأثیرگذار است. بنابراین، برای افزایش سطح سلامت ساکنان شهر و بهبود زندگی مردم، جهتی که شهرداران، معماران، مهندسان و سایر دست‌اندرکاران در این حوزه باید اقدام به کار کرد، توجه به پایداری شهری در طراحی ساختمان‌ها و فضاهای شهری است [۱۰].

و ننگ و همکارانش [۳] نیز با عنوان «شاخص شکوفایی شهر: پیوند دادن شاخص‌ها، تجزیه و تحلیل و سیاست‌گذاری» را با هدف تألیف یک چارچوب برای شاخص شکوفایی شهری به منظور ارتباط بین شاخص‌ها، تجزیه و تحلیل و سیاست در حوزه شهری و روش تجزیه و تحلیل شاخص‌های شکوفایی شهری و استفاده از ابزارهایی برای سیاست‌گذاری شهری انجام داده و یافته‌های اصلی این مقاله شامل ایجاد یک چارچوب برای شاخص شکوفایی شهری با رویکرد اصلاح محیطی و اجتماعی، توجه به منابع طبیعی و محیط زیست و در نهایت، تخصیص‌پذیری به سیستم اطلاعات مدیریت شهری است. علاوه بر این، تحلیل‌هایی نشان داد الگوهای توسعه شهری و تعریف مناطق شهری می‌تواند در لحاظ ارزیابی شکوفایی شهری تأثیر باطل داشته باشد [۳].

در پژوهش‌های داخلی نیز می‌توان به پژوهش اسلامی و شکوهی‌بیدهندی [۱۶] با عنوان «تبیین وضعیت و عوامل اثرگذار بر کیفیت زندگی در بافت تاریخی و سطح شهر قزوین» اشاره کرد که هدف آن، بررسی تطبیقی وضعیت کیفیت زندگی و عوامل مؤثر بر آن در بافت‌های تاریخی و سطح شهر قزوین است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش تحلیل عاملی اکتشافی در نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها در منطقه مورد مطالعه پژوهش یادشده نشان می‌دهد دسترسی به خدمات و ساختمان‌های شهری در شهر قزوین نسبت به بافت تاریخی خوب است. از طرفی، موقعیت تاریخی از نظر حفظ و برداشت فرهنگی و اجتماعی از سطوح بالاتر و شرایط بهتری برخوردار است. رضایت از کیفیت کلی زندگی در این دو گونه شهری با وجود تفاوت در برخی مؤلفه‌ها در یک سطح است و در هر دو نوع، هیچ‌کس از کیفیت زندگی راضی نیست [۱۶].

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

مبانی نظری

پایدار شهرها دارد. شهر مرفه و شکوفا، زیرساخت‌ها، ویژگی‌های فیزیکی و مزایای رفاه مورد نیاز برای حفظ جمعیت و اقتصاد و ارائه کیفیت بهتر زندگی را گسترش می‌دهد [۱]. به بیان دیگر، یک شهر مرفه زیرساخت‌ها و خدمات مسکن مناسب، سرویس بهداشتی، تأمین انرژی، سیستم‌های تحرک پایدار، فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات لازم برای حفظ جمعیت و اقتصاد و بهبود کیفیت زندگی را فراهم می‌کند [۱۵].

کیفیت زندگی: کیفیت زندگی را می‌توان بر اساس مفهوم شادی و رفاه ذهنی و عینی و بر اساس مفاهیم اقتصادی برگرفته از اقتصاد رفاه سنجید [۱]. کیفیت زندگی به عنوان دسترسی آسان به امکانات و نیازهای اساسی انسان در یک محیط شهری تعریف شده است و به کارایی تعاملات اجتماعی اقتصادی و سیاسی بستگی دارد. کیفیت زندگی شهری به طور کلی بر توسعه شهری سالم برای ارائه خدمات شهری برای همه در چارچوب پایداری متمرکز است [۱۰]. یک شهر مرفه خدمات اجتماعی، آموزش، فضاهای عمومی، تفریح، سلامت و ایمنی را فراهم می‌کند که برای بهبود استانداردهای زندگی ضروری است و به مردم اجازه می‌دهد تا پتانسیل فردی را به حداکثر برسانند و زندگی رضایت‌بخشی داشته باشند [۱۵]. همچنین، در بعد کیفیت زندگی، شهر مرفه شهری است که استفاده از فضاهای عمومی را به منظور افزایش انسجام جامعه، هویت مدنی و تضمین ایمنی و امنیت جان و دارایی افزایش دهد [۲۴].

برابری و شمول اجتماعی: برابری اجتماعی به معنای توزیع متوازن منابع ارزشمند بین افراد است [۳]. این شاخص، معیارهای نابرابری درآمد و مصرف و نابرابری دسترسی به خدمات و زیرساخت‌ها را ترکیب می‌کند [۱۰]. یک شهر به اندازه‌ای مرفه است که فقر و نابرابری به حداقل برسد. وقتی بخش بزرگی از مردم در فقر و محرومیت شدید زندگی می‌کنند، هیچ شهری نمی‌تواند ادعای آبادانی کند؛ این به معنای کاهش بروز محله‌های حاشیه‌ای و شکل‌های جدید فقر و حاشیه‌نشینی است، بنابراین توسعه متوازن یکی از ویژگی‌های اساسی رفاه است [۱۵ و ۱].

پایداری زیست‌محیطی: پایداری زیست‌محیطی یکی از چالش‌های بزرگ و مهم‌ترین هدف عصر حاضر است [۱] و این شاخص دارای سه زیرشاخص کیفیت هوا، انتشار CO_2 و آلودگی داخلی است [۳]. سیستم آب‌وهوای جهانی تحت تأثیر انتشار گازهای گلخانه‌ای است که مهم‌ترین آن دی‌اکسید کربن

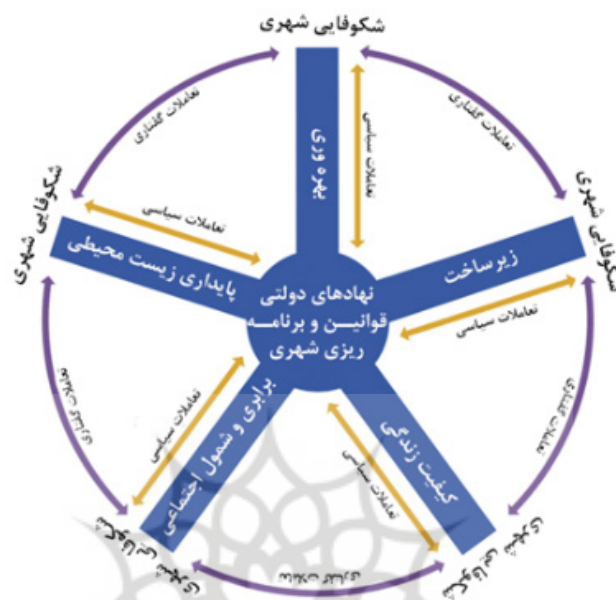
برای اولین بار مفهوم شکوفایی شهری در دهه ۱۹۳۰ بیان شد و تا کنون مطالعات متعددی برای گسترش و بسط آن انجام شده است [۱۸]. شاخص شکوفایی شهر (CPI) به عنوان یک شاخص چندبعدی جامع، یک چارچوب مفهومی گسترده و انعطاف‌پذیر برای اندازه‌گیری و پایش شهرنشینی است [۵]. شکوفایی شهری، چرخه است که در مرکزیت آن، نهادهای دولتی، قوانین و مقررات برنامه‌ریزی شهری قرار دارد. شکوفایی شهری، نوعی ساخت‌وساز اجتماعی است که به فعالیت‌های انسانی کالبد می‌بخشد. در واقع، مفهوم شکوفایی شهری، پیوندی ناگسستنی با کیفیت زندگی شهری دارد [۱۶]. بررسی و کشف رابطه بین شهر و شاخص‌های شکوفایی از مسائل مهم شهرهای قرن بیست و یکم است [۲]. برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد، شاخص شکوفایی شهری را ابزار آماری جدید برای اندازه‌گیری رفاه معرفی می‌کند [۳]. ۱۹ و ۱۳، ۱۰. شکوفایی شهری یکی از مسائل کلیدی توسعه انسانی پیشروی جهان است [۲۰]. طبق بیانیه برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد، شاخص‌های شکوفایی شهری عبارت‌اند از: ۱- بهره‌وری، ۲- زیرساخت‌ها، ۳- کیفیت زندگی، ۴- برابری و شمول اجتماعی، ۵- پایداری زیست‌محیطی و ۶- حاکمیت شهری و قانون‌گذاری [۵، ۱۴، ۲۱-۲۳]. با توجه به شاخص‌های شکوفایی شهری مورد اشاره در پژوهش‌های مختلف به توضیح هریک از شاخص‌ها در زیر پرداخته شده است:

بهره‌وری: یک شهر مرفه به رشد و توسعه اقتصادی، تولید درآمد، اشتغال و فرصت‌های برابر کمک می‌کند [۱۵] که استانداردهای زندگی مناسب را برای کل جمعیت فراهم می‌آورد [۱]. کل تولید کالاها و خدمات تولیدشده توسط جمعیت یک شهر طی یک سال خاص را با در نظر گرفتن متغیرهایی مانند سرمایه‌گذاری، اشتغال، تورم، تجارت، پس‌انداز، صادرات و واردات و درآمد مصرف خانوار اندازه‌گیری می‌کند [۳].

زیرساخت: رشد سریع شهری و نرخ مهاجرت عظیم به شهرها، مشکلاتی را در ارائه خدمات شهری برای جمعیت در شهرهای در حال رشد ایجاد کرده است [۱۰]. این شاخص دو زیرشاخص زیرساخت و مسکن را ترکیب می‌کند [۳]. زیرساخت‌های فنی مانند حمل‌ونقل عمومی، انرژی، تأمین آب، فاضلاب، بهداشت، فناوری اطلاعات و ارتباطات، تأثیر گسترده و بلندمدتی بر توسعه

را تخریب نمی کند. در عوض، آن ها آلودگی را کاهش می دهند، از ضایعات استفاده می کنند و مصرف انرژی را بهینه می کنند؛ به این معنا که منابع طبیعی شهر به نفع شهرنشینی پایدار حفظ می شود، به گونه ای که نیازهای نسل های آینده به خطر نیفتد [۱۵].

است. سطوح بالای CO_2 بر راحتی ساکنان و کیفیت هوای داخل خانه تأثیر می گذارد. با افزایش سطح دی اکسید کربن، ساکنان ممکن است از کیفیت پایین هوا شکایت داشته باشند و با مشکلات سلامتی مانند سردرد، خستگی و سوزش چشم و گلو مواجه شوند [۱۰]. ایجاد و توزیع منافع رفاه، محیط زیست

شکل ۲. چرخه شکوفایی شهری [۱۵ و ۲۵]

در این بخش از پژوهش، با توجه به پژوهش های انجام گرفته در زمینه شکوفایی شهری و پیشینه این موضوع در ایران و جهان به تدقیق شاخص ها، فرایند مستندسازی و ارائه شاخص های نهایی مؤثر شکوفایی شهری پرداخته شده است. شاخص های شکوفایی شهری در جدول ۱ ذکر شده اند:

جدول ۱. مستندسازی شاخص های انتخاب شده شکوفایی شهری بر اساس متون معتبر داخلی و خارجی

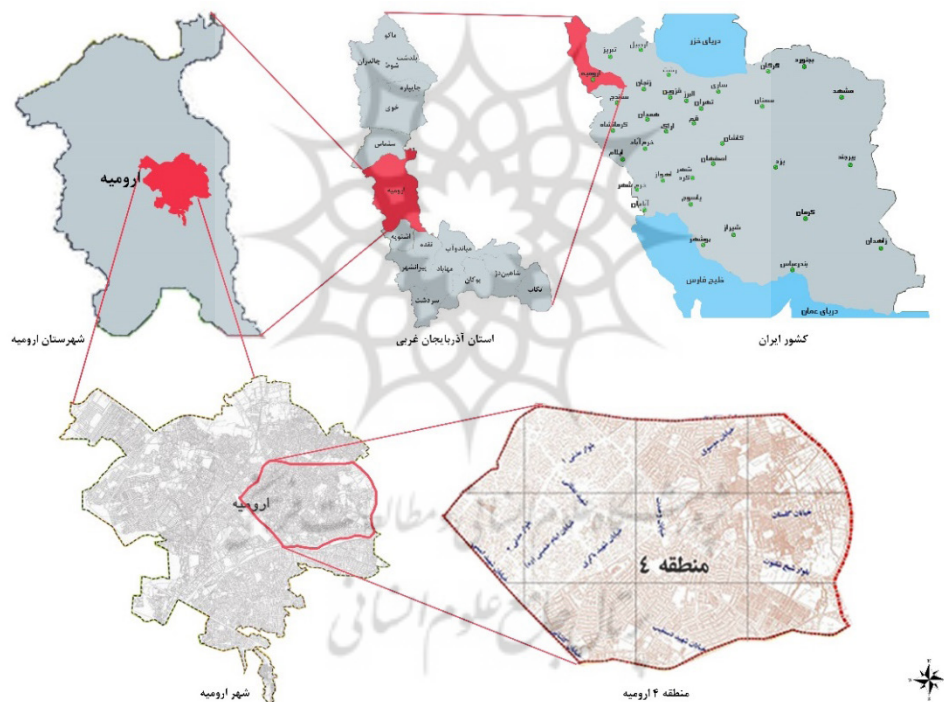
شخصا	کد	[۱۵]	[۱۳]	[۵]	[۱۰]	[۳]	[۲]	[۱۷]	[۱۶]	[۲۴]	[۱۸]	[۷]	[۲۶]
سرانه تجاری	C11				*			*	*			*	
استحکام بناها	C6				*			*	*				
تعداد جایگاه های سوخت	C4	*						*	*		*	*	*
درشت دانی واحدهای مسکونی	C8							*	*		*	*	
تعداد پارکینگ های عمومی	C5							*	*		*	*	*
دسترسی به مراکز بهداشتی - درمانی	C1	*	*	*	*		*	*	*			*	*
زمین اختصاص یافته به خیابان	C10		*	*									
دسترسی به مراکز آموزشی	C2	*		*	*		*	*	*		*	*	*
تعداد سینماها	C9											*	*
دسترسی به پارک ها و فضای سبز	C3	*	*	*				*	*	*	*	*	*
رضایت از امنیت عمومی	C14			*	*	*	*	*	*				
رضایت از کیفیت مراکز درمانی - بهداشتی	C18		*	*	*			*	*		*		
رضایت از محیط محله مسکونی	C15	*	*	*	*			*	*				

شاخص‌ها	کد	[۱۵]	[۱۳]	[۵]	[۱۰]	[۳]	[۲]	[۱۷]	[۱۶]	[۲۴]	[۱۸]	[۷]	[۲۶]
رضایت از کیفیت معابر و پیاده‌روها برای عبور و مرور افراد به‌خصوص معلولان و سالمندان	C16								*		*		
رضایت از کیفیت آب آشامیدنی	C17	*	*	*							*	*	
تعداد ایستگاه‌های هواشناسی	C7			*								*	
اختلاط کاربری	C12			*									
میزان آلودگی بصری	C13							*	*				

■ مواد و روش‌ها

اطلاعات طرح تفصیلی سال ۱۳۹۸ شهر ارومیه برابر با ۱۳۷۱۴۰ نفر است [۲۸]. منطقه ۴ در مرکز شهر ارومیه قرار دارد و ۱۲ محله را در خود جای داده است. بخشی از محدوده قدیمی مرکزی شهر در این منطقه قرار دارند و عمده‌ترین مراکز و راسته‌های تجاری و خدماتی شهر در این منطقه مستقر بوده و مشغول فعالیت هستند [۲۹].

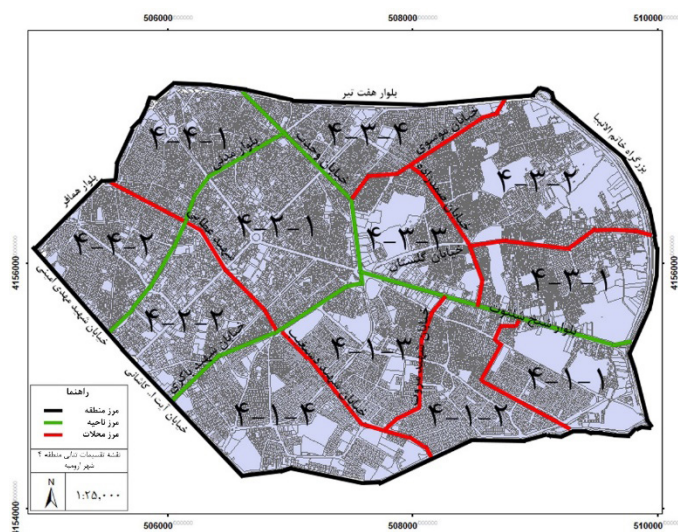
شهر ارومیه مرکز شهرستان ارومیه و همچنین، مرکز استان آذربایجان غربی است که در فاصله ۱۸ کیلومتری از دریاچه ارومیه واقع شده است [۲۷]. منطقه ۴ شهر ارومیه با مساحتی حدود ۱۳۲۱ هکتار حدود ۱۰/۹ درصد از کل مساحت شهر را به خود اختصاص می‌دهد. جمعیت منطقه مورد نظر بر اساس

شکل ۳. موقعیت منطقه ۴ شهر ارومیه

جدول ۲. کدبندی محلات

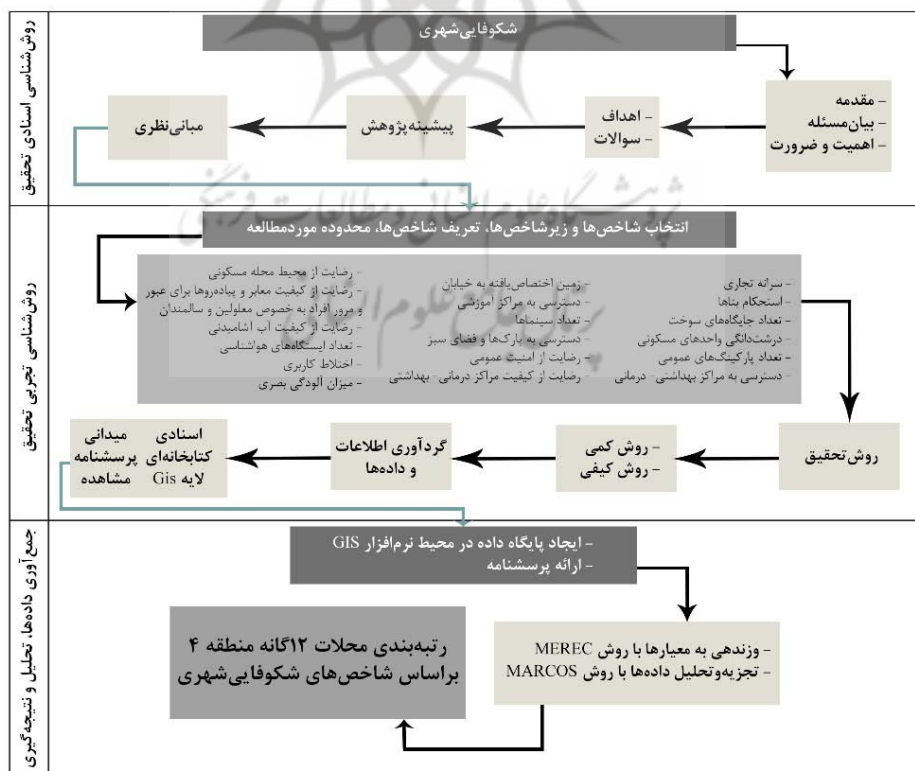
کد	محله	کد	محله
A7	۴-۳-۱	A1	۴-۱-۱
A8	۴-۳-۲	A2	۴-۱-۲
A9	۴-۳-۳	A3	۴-۱-۳
A10	۴-۳-۴	A4	۴-۱-۴
A11	۴-۴-۱	A5	۴-۲-۱
A12	۴-۴-۲	A6	۴-۲-۲

شکل ۴. تقسیمات تنائی محلات منطقه ۴ شهر ارومیه

پژوهش حاضر با توجه به نوع تحقیق، کاربردی و از لحاظ روش انجام کار، توصیفی - تحلیلی بوده و روش جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، مقالات، روش میدانی و ابزار پرسش‌نامه (پرسش از ساکنان محلات منطقه ۴) است که با توجه به محاسبه فرمول کوکران با سطح خطای ۰/۰۵۷ تعداد ۳۰۰ پرسش‌نامه به تفکیک محلات ۱۲ گانه ارائه شد. برای وزندهی به معیارها از روش MEREK (متد مبتنی بر اثرات حذف

معیارها) و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از یکی از روش‌های جدید تصمیم‌گیری چندمعیاره به نام مارکوس استفاده شده است. همچنین، برای تولید نقشه‌ها از نرم‌افزار GIS استفاده شد. در این تحقیق، پس از مطالعه جامع در خصوص شکوفایی شهری، تعداد ۱۸ شاخص از بین شاخص‌های عام شکوفایی شهری استخراج شد. در نهایت به اولویت‌بندی محلات بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری در منطقه ۴ شهر ارومیه پرداخته شده است.

شکل ۵. چارچوب نظری پژوهش

سوم: نرمال سازی، گام چهارم: وزن دار کردن، گام پنجم: درجه مطلوبیت گزینه ها، گام ششم: تعیین عملکرد مطلوب گزینه ها، گام هفتم: رتبه بندی گزینه ها [۳۱ و ۳۲].

یافته ها

در پژوهش حاضر برای به دست آوردن برخی اطلاعات از نتایج مستخرج از پرسش نامه ها، طرح تفصیلی و برداشت میدانی استفاده شده است. به علاوه، برای انجام تحلیل های مکانی، به ایجاد پایگاه اطلاعاتی و نیز رقوم سازی هر یک از شاخص ها در محیط نرم افزار GIS پرداخته شده که نتایج این اطلاعات در قالب نقشه و به صورت زیر ارائه می شوند:

با توجه به شکل های ۶ و ۷ مشاهده می شود که پارکینگ های این منطقه عمدتاً در محلات قسمت غربی واقع بوده و طبق محاسبات انجام شده در نرم افزار GIS اولویت محلات طبق شاخص دسترسی به پارکینگ های عمومی از اولویت اول به آخر به ترتیب عبارتند از: محله A3، محله A4، محله A5، محله A6، محله A11، محله A12، محله A9، محله A2، محله A10، محله A7، محله A8، محله A1. با توجه به شکل ۶ می توان بیان کرد که محلات غربی منطقه ۴ دسترسی بیشتری نسبت به محلات شرقی دارند.

مراحل روش MARCOS و MEREC

وزن معیارها در مسائل تصمیم گیری چندمعیاره (MCDM) عناصر اساسی هستند که می توانند به طور قابل توجهی بر نتایج تأثیر بگذارند. روش های وزن دهی می تواند عینی، ذهنی و یکپارچه باشد. این مطالعه روش جدیدی به نام MEREC (متد مبتنی بر اثرات حذف معیارها) را برای تعیین وزن هدف معیارها ارائه می دهد. این روش از یک ایده جدید برای وزن دهی معیارها استفاده می کند که توسط کشاورز قرابایی و همکاران [۳۰] ارائه شد. این روش شامل شش گام به شرح زیر است:

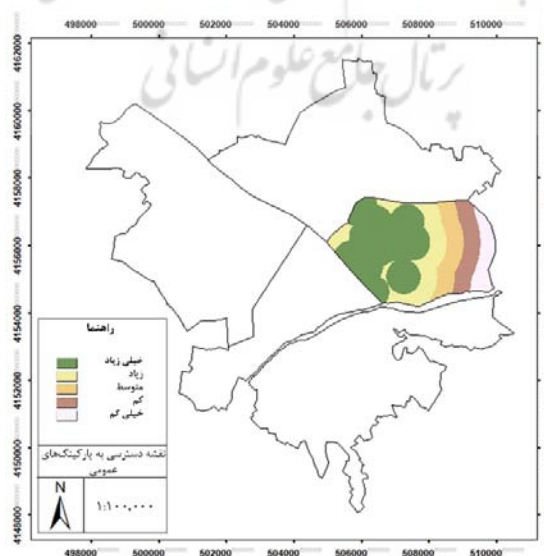
گام اول: تشکیل ماتریس تصمیم، گام دوم: نرمال سازی ماتریس تصمیم، گام سوم: محاسبه عملکرد کلی گزینه ها، گام چهارم: محاسبه عملکرد گزینه ها با حذف اثرات معیارها، گام پنجم: محاسبه مجموع انحرافات مطلق، گام ششم: محاسبه اوزان نهایی [۳۰].

روش مارکوس یکی از روش های جدید تصمیم گیری چندمعیاره است که توسط استیویک و همکاران [۳۲] ارائه شد. این روش برای رتبه بندی گزینه های پژوهش مورد استفاده قرار می گیرد. مراحل این روش در ادامه ذکر شده است. این روش شامل ۷ گام به شرح زیر است:

گام اول: تشکیل ماتریس تصمیم، گام دوم: تعیین ایده آل و ضد ایده آل، گام

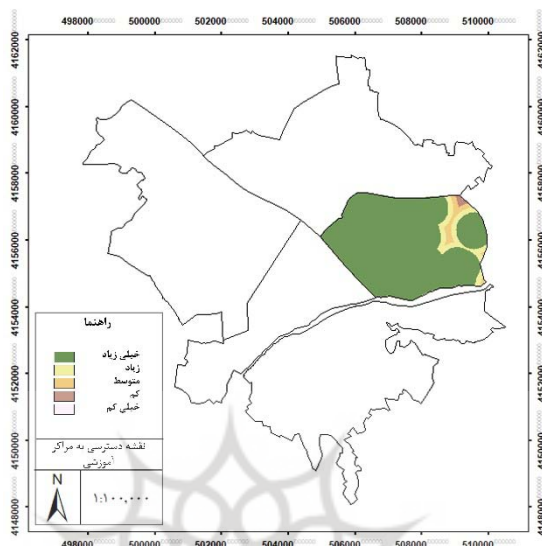
شکل ۶. تعداد پارکینگ های عمومی

شکل ۷. دسترسی به پارکینگ های عمومی

محله A8، محله A1. با توجه به شکل ۷، مشاهده می‌شود که اغلب محلات به جز قسمت شمال شرقی این منطقه دسترسی بالایی به مراکز آموزشی دارند.

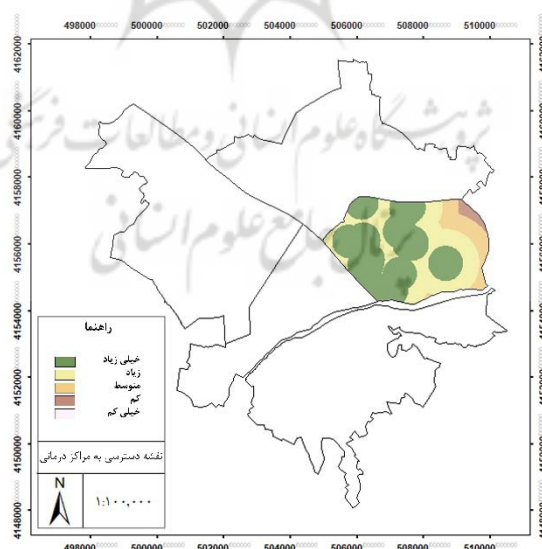
با توجه به شکل ۸ و طبق محاسبات انجام شده در نرم افزار GIS، مشاهده می‌شود که اولویت محلات طبق شاخص دسترسی به مراکز آموزشی از اولویت اول به آخر به ترتیب عبارتند از: محله A5، محله A6، محله A11، محله A3، محله A4، محله A12، محله A9، محله A2، محله A10، محله A7،

شکل ۸. دسترسی به مراکز آموزشی

محله A10، محله A11، محله A4، محله A9، محله A2، محله A3، محله A7، محله A1، محله A8. در شکل ۹ مشاهده می‌شود که بخش‌های غربی و مرکزی منطقه ۴ ارومیه دسترسی بالاتری به مراکز درمانی دارند.

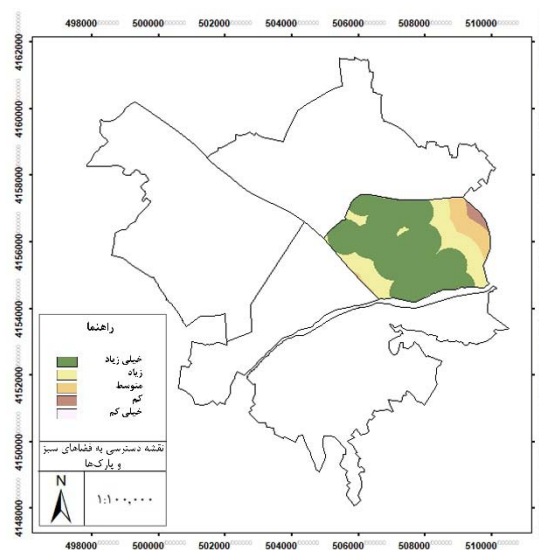
با توجه به شکل ۹ و طبق محاسبات انجام شده در نرم افزار GIS، مشاهده می‌شود که اولویت محلات طبق شاخص دسترسی به مراکز درمانی از اولویت اول به آخر به ترتیب عبارتند از: محله A6، محله A5، محله A12، محله

شکل ۹. دسترسی به مراکز درمانی

A4، محله A6، محله A8، محله A7. با توجه به شکل ۹، بخش جنوب، مرکزی و شمال غربی منطقه دسترسی بالایی به فضاهای سبز و پارک‌ها نسبت به بقیه محلات دارند.

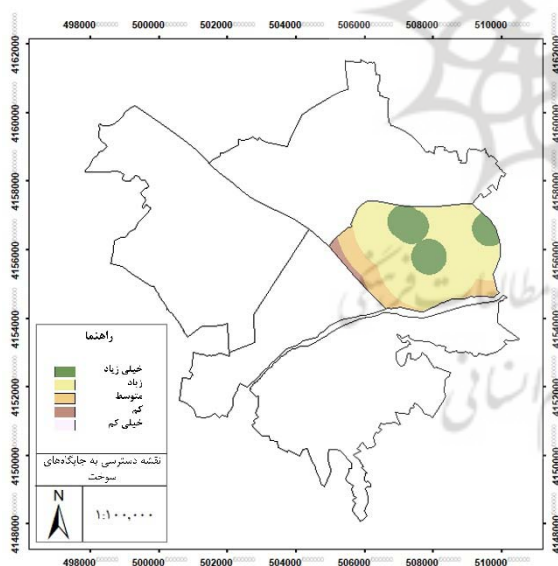
با توجه به شکل ۱۰ و طبق محاسبات انجام شده در نرم افزار GIS، مشاهده می‌شود که اولویت محلات طبق شاخص دسترسی به فضاهای سبز و پارک‌ها از اولویت اول به آخر به ترتیب عبارتند از: محله A3، محله A2، محله A5، محله A10، محله A12، محله A11، محله A9، محله A1، محله

شکل ۱۰. دسترسی به فضاهای سبز و پارکها

محله A3، محله A5، محله A8، محله A11، محله A7، محله A2، محله A4، محله A1، محله A6، محله A12.

با توجه به شکل‌های ۱۱ و ۱۲ و طبق محاسبات انجام شده در نرم‌افزار GIS، مشاهده می‌شود که اولویت محلات طبق شاخص دسترسی به جایگاه‌های سوخت از اولویت اول به آخر به ترتیب عبارت‌اند از: محله A10، محله A9،

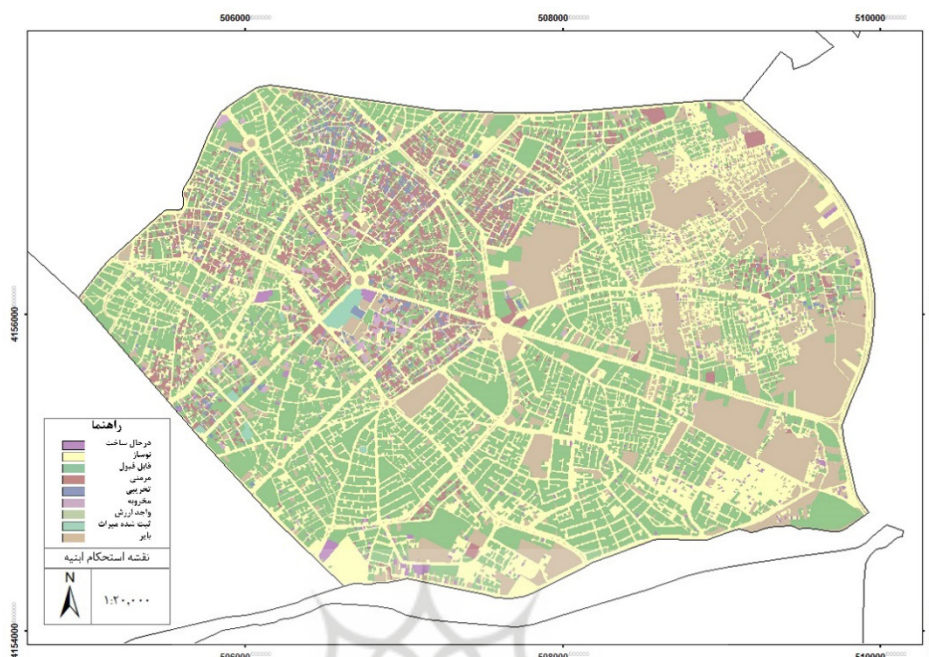
شکل ۱۲. دسترسی به جایگاه‌های سوخت

شکل ۱۱. تعداد جایگاه‌های سوخت

نوساز و قابل قبول بوده و باقی درصدهای هر محله دارای کیفیت‌های مرمتی، تخریبی، مخروبه، واجد ارزش، ثبت شده میراث و زمین بایر هستند. به بیانی دیگر، می‌توان گفت که اولویت محلات منطقه ۴ شهر ارومیه از لحاظ برخورداری از استحکام و کیفیت این‌به عبارت‌اند از: محله A2، محله A3، محله A4، محله A1، محله A8، محله A7، محله A9، محله A6، محله A12، محله A11، محله A10 و در نهایت محله A5.

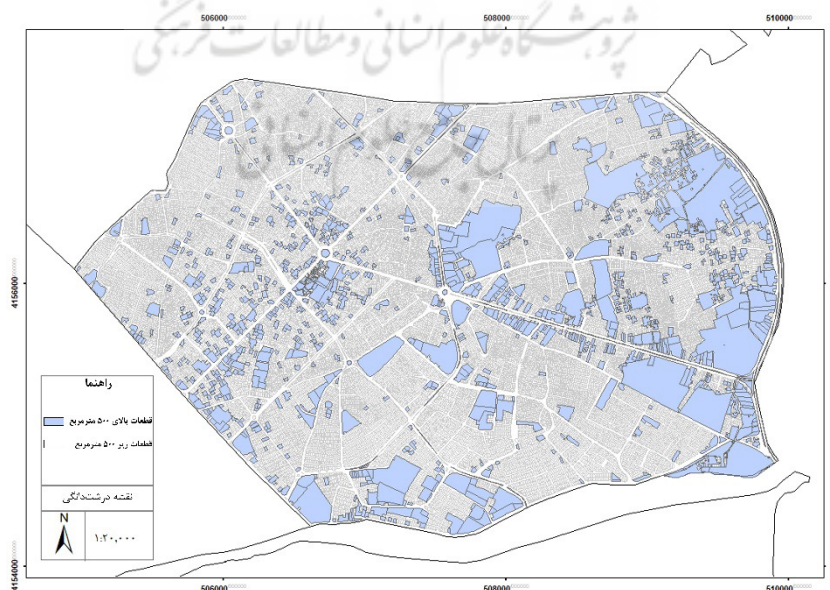
با توجه به شکل ۱۳ و بر اساس محاسبات انجام شده در محیط نرم‌افزار GIS روی محلات، حدود ۷۵/۱۳ درصد از محله A1۲، ۶۸/۲ درصد از محله A11، ۷۹/۴۵ درصد از محله A6، ۵۱/۴۶ درصد از محله A5، ۶۳/۶ درصد از محله A10، ۹۳/۶۹ درصد از محله A4، ۹۵/۵۱ درصد از محله A3، ۷۹/۷۴ درصد از محله A9، ۹۰/۱۷ درصد از محله A8، ۹۶/۵۸ درصد از محله A2، ۸۶/۸۱ درصد از محله A7 و ۹۱/۲۴ درصد از محله A1 دارای کیفیت‌های در حال ساخت،

شکل ۱۳. استحکام ابنیه

درشت‌دانگی قطعات عبارت‌اند از: محله A4 با ۴۷/۶۹ درصد درشت‌دانگی، محله A6 با ۳۹/۱۶ درصد، محله A2 با ۳۲/۲۳ درصد، محله A3 با ۲۹/۲۹ درصد، محله A12 با ۲۴/۷۳ درصد، محله A1 با ۱۸/۴۷ درصد، محله A5 با ۱۸/۲۵ درصد، محله A7 با ۱۶/۸۷ درصد، محله A11 با ۱۵/۲۵ درصد، محله A10 با ۱۱/۲۳ درصد، محله A8 با ۷/۵۳ درصد و محله A9 با ۷/۱۷ درصد درشت‌دانگی.

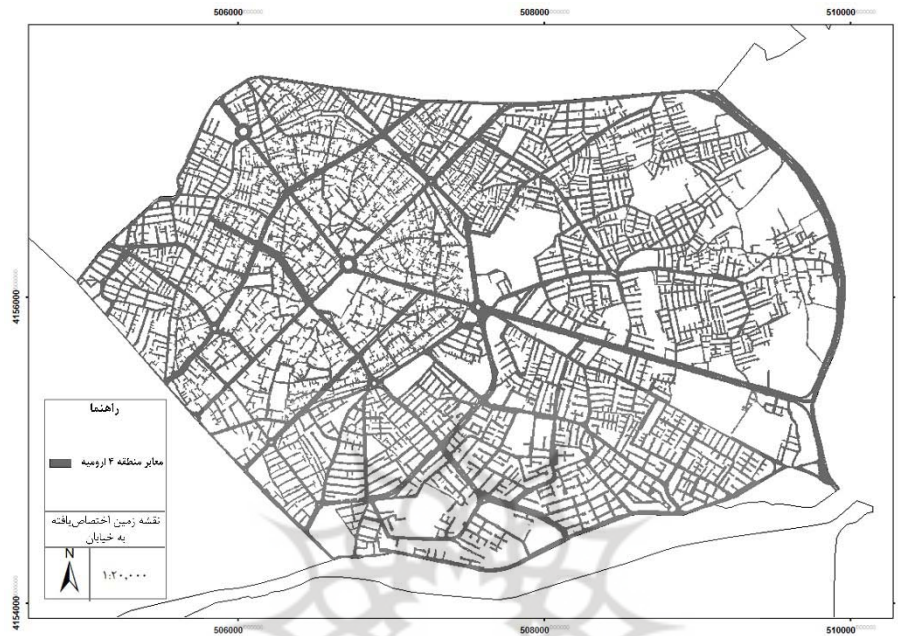
اصطلاح درشت‌دانگی در صورتی به یک منطقه یا محله اطلاق می‌شود که مساحت ۵۰ درصد از قطعات آن بالای ۲۰۰ مترمربع باشد که در صورت درشت‌دانه بودن عمده قطعات (به شرط ترکیب قطعات ریز و درشت) آن محله یا منطقه شکوفایی بیشتری خواهد داشت. با توجه به شکل ۱۴ و محاسبات انجام‌شده در نرم‌افزار GIS می‌توان بیان کرد که از تعداد ۲۰۱۶۴۷ قطعه موجود در منطقه ۴ ارومیه، حدود ۱۶۱۱۰۹ قطعه دارای مساحت بالای ۲۰۰ مترمربع هستند. همچنین، اولویت‌بندی این محلات بر اساس میزان

شکل ۱۴. درشت‌دانگی

شامل ۸/۷۸ درصد، محله A11 شامل ۷/۸۵ درصد، محله A10 شامل ۷/۵۲ درصد، محله A6 شامل ۷/۴۶ درصد، محله A12 شامل ۷/۱۴ درصد، محله A7 شامل ۶/۷۹ درصد، محله A9 شامل ۶/۰۸ درصد و محله A1 شامل ۴/۵۴ درصد از کل مساحت اختصاص یافته به خیابان در منطقه ۴ شهر ارومیه است.

مساحت زمین اختصاص یافته به خیابان در منطقه ۴ شهر ارومیه برابر با ۳۱۸۶۵۷۰ مترمربع بوده و طبق شکل ۱۵ و محاسبات انجام شده در نرم افزار GIS مشاهده شد که محله A4 شامل ۱۱/۸۸ درصد، محله A5 شامل ۱۱/۷۲ درصد، محله A8 شامل ۱۱/۳۰ درصد، محله A2 شامل ۸/۹۷ درصد، محله A3

شکل ۱۵. زمین اختصاص یافته به خیابان

پویایی فضای فرهنگی و تفریحی منطقه داشته باشد. از سوی دیگر، محلات شرقی این منطقه (محلات A7، A1، و A8) دارای وضعیت نامناسبتری هستند که ممکن است به کاهش علاقه مندی و فعالیت های فرهنگی در آن مناطق منجر شود.

با توجه به شکل ۱۶ و بررسی های انجام شده، مشاهده می شود که تعداد ۲ سینما در این منطقه وجود دارد و مکان های واقع در بخش های غربی که نزدیک به این سینماها هستند، از وضعیت و دسترسی بهتری برخوردارند. در حالی که دیگر مناطق از این مزایا برخوردار نیستند. این امر می تواند منجر به رضایت بیشتر جامعه محلی از خدمات سینمایی شده و نیز تأثیر مستقیمی بر

شکل ۱۶. تعداد سینما

طبق بررسی‌های انجام‌شده در منطقه ۴ شهر ارومیه، به نظر می‌رسد محلاتی که اختلاط کاربری بیشتری دارند، شاهد شکوفایی شهری بیشتری هستند. اکثر محلات این منطقه از وضعیت مطلوبی از نظر اختلاط کاربری برخوردارند. این نتایج نشان می‌دهد ارتباط مثبتی بین اختلاط کاربری و شکوفایی شهری وجود دارد که به عواملی نظیر تنوع فعالیت‌ها، دسترسی به خدمات مختلف، جذابیت محیط شهری و غیره برمی‌گردد.

طبق نتایج به‌دست‌آمده از طرح تفصیلی شهر ارومیه، اراضی کاربری تجاری - خدماتی منطقه ۴ ارومیه مساحتی برابر با ۶۷/۹ هکتار داشته و سرانه زمین متناظر با آن ۴/۹۵ مترمربع است. از کل مساحت اراضی کاربری تجاری - خدماتی، ۳۲/۷ درصد در رده شهری، ۹/۸ درصد در رده منطقه‌ای و ۵۷/۵ درصد در رده ناحیه‌ای و محله‌ای فعالیت دارند. در این منطقه، شدت نسبی استقرار اراضی این کاربری در مقیاس شهری و منطقه‌ای، بیشتر و برای مقیاس ناحیه‌ای و محله‌ای کمتر از متوسط متناظر آن در کل شهر است. همچنین،

شکل ۱۷. کاربری اراضی [۲۸]

بلکه به ماهیت پژوهش و شرایط محلات منطقه ۴ ارومیه در قالب ابعاد مختلف از جمله اجتماعی، کالبدی و غیره پرداخته شده است. برای به دست آوردن داده‌های مربوط به برخی از شاخص‌ها، پرسش‌نامه‌هایی تدوین شده و نتایج حاصل از آن‌ها و نقشه‌ها با استفاده از روش MAREC و MARCOS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و محلات منطقه ۴ ارومیه بر اساس این شاخص‌ها رتبه‌بندی شده‌اند. گام‌های این روش‌ها در ادامه بیان شده است. با استفاده از روش MAREC وزن معیارهای پژوهش محاسبه شده است. برای این منظور، ابتدا ماتریس تصمیم تشکیل می‌شود. ماتریس تصمیم این روش، ارزیابی ۱۲ محله بر اساس ۱۸ معیار است که توسط طیف ۱ تا ۵ امتیاز داده شده است. در این ماتریس معیارها از C1 تا C18 و محلات از A1 تا A12 مشخص شده‌اند. سپس، در گام دوم به نرمال‌سازی ماتریس تصمیم پرداخته شده است. در ادامه، وزن نهایی شاخص‌ها محاسبه می‌شود که در جدول ۳ به آن اشاره شده است. وزنی که برای هر معیار در روش MAREC حاصل می‌شود الزاماً به معنای اهمیت آن معیار نیست، بلکه به معنای رتبه‌بندی آن معیار است. در این پژوهش معیار تعداد پارکینگ عمومی با وزن ۰/۱۵ رتبه اول شده است؛ یعنی گزینه‌ها در این معیار رقابت بیشتری با هم دارند و تقریباً ۱۵ درصد رقابت کل را کسب کرده‌اند. وزن معیار تعداد سینما برابر با ۰/۰۲ شده است؛ یعنی ۰/۲ درصد از کل. یعنی گزینه‌ها (محله‌ها) در این معیار با هم رقابتی ندارند که در ماتریس تصمیم نیز نشان‌دهنده این است که گزینه‌ها در این معیار تقریباً هم برابر هستند.

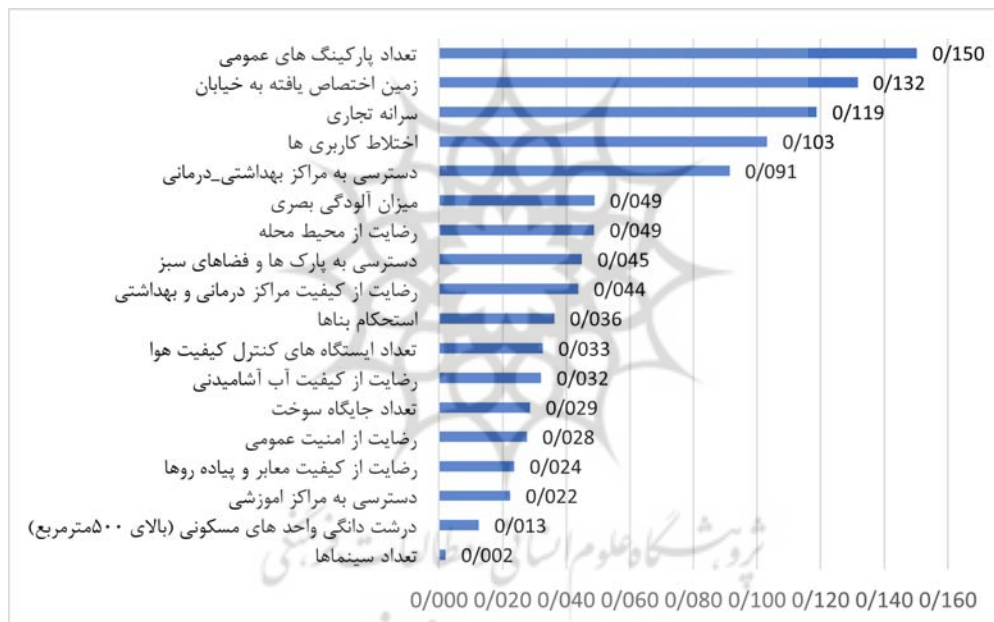
با توجه به تحلیل‌های انجام‌شده در نرم‌افزار GIS و محاسبات انجام‌گرفته بررسی شاخص‌های مختلف در منطقه ۴ شهر ارومیه، می‌توان بیان کرد که محلات A3 تا A6 از نظر دسترسی به پارکینگ‌ها دارای اولویت هستند. از نظر دسترسی به مراکز آموزشی محلات A5 و A6 و از نظر دسترسی به مراکز درمانی محلات A5 و A6 در اولویت قرار دارند. بهترین دسترسی به فضاهای سبز مربوط به محلات A3 و A2 و نیز بهترین دسترسی به جایگاه‌های سوخت مربوط به محلات A10 و A9 است. از لحاظ کیفیت ساختمان‌ها و استحکام بنا محلات A1 تا A4 دارای استحکام بیشتری بوده و نیز محلات A6 و A4 بیشترین درشت‌دانه‌گی قطعات را دارند. به‌علاوه، بهترین توزیع خیابان‌ها در محلات A4 و A5 است. محلات غربی منطقه ۴ شهر ارومیه، از لحاظ دسترسی به زیرساخت‌های شهری مانند پارکینگ‌ها، مراکز آموزشی، درمانی و فضاهای سبز و همچنین، داشتن بهترین ترکیب کاربری و کیفیت بافت، نسبت به سایر محلات برتری دارند؛ در حالی که محلات شرقی و جنوبی نیازمند طراحی طرح‌های توسعه‌ای برای ارتقای کیفیت زندگی ساکنان و افزایش شکوفایی شهری هستند تا از این طریق تعادل مکانی برقرار شود.

بررسی وضعیت شکوفایی شهری در منطقه ۴ شهر ارومیه

در پژوهش حاضر به منظور ارزیابی و بررسی میزان شکوفایی شهری، پرسش‌نامه‌هایی به منظور بررسی میزان شکوفایی شهری با ۱۸ زیرشاخص در بین ساکنان محلات منطقه ۴ شهر ارومیه توزیع شده است. در انتخاب این زیرشاخص‌ها فقط به پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه اکتفا نشده است،

جدول ۳. وزن نهایی معیارها

شاخص	وزن نهایی	شاخص	وزن نهایی
C1	۰.۰۹۱	C10	۰.۱۳۳
C2	۰.۰۲۲	C11	۰.۱۱۹
C3	۰.۰۴۵	C12	۰.۱۰۳
C4	۰.۰۲۹	C13	۰.۰۴۹
C5	۰.۱۵۰	C14	۰.۰۲۸
C6	۰.۰۳۶	C15	۰.۰۴۹
C7	۰.۰۳۳	C16	۰.۰۲۴
C8	۰.۰۱۳	C17	۰.۰۳۲
C9	۰.۰۰۲	C18	۰.۰۴۴

شکل ۱۸. وزن نهایی معیارها

معیارها دارای ماهیت مثبت هستند. سپس، به نرمال سازی ماتریس تصمیم در جدول ۴ پرداخته شده است. در ادامه، وزن معیارها که از روش MEREC به دست آمده، در ماتریس نرمال ضرب می شود تا ماتریس نرمال وزن دار شود.

سپس در این بخش، از روش مارکوس برای رتبه بندی ۱۲ محله استفاده می شود. ماتریس تصمیم این روش همان ماتریس تصمیم روش MEREC است. در گام بعدی مقادیر ایده آل (AI) و ضد ایده آل (AAI) تعیین می شود. در این پژوهش تنها معیار میزان آلودگی بصری (C13) ماهیت منفی دارند و سایر

جدول ۴. ماتریس نرمال

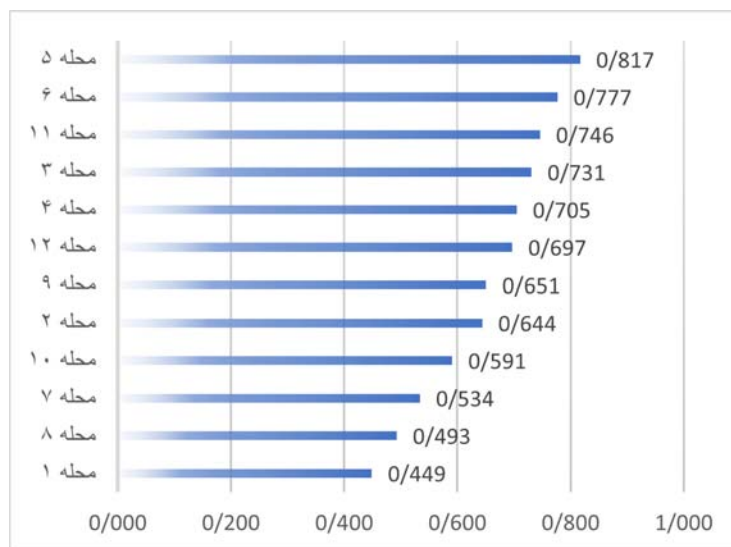
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	C17	C18
AAI	۰.۴۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۰.۶۰	۰.۲۰	۰.۶۰	۰.۶۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۲۰	۰.۲۰	۰.۲۰	۰.۴۱	۰.۶۵	۰.۴۴	۰.۶۸	۰.۵۷	۰.۴۹
A1	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۰.۲۰	۰.۶۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۲۰	۰.۶۰	۰.۲۰	۰.۷۴	۰.۸۷	۰.۴۶	۰.۶۸	۰.۶۷	۰.۵۸
A2	۰.۸۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۰.۴۰	۰.۶۴	۰.۸۲	۰.۶۸	۰.۷۹	۰.۶۲	۰.۸۳
A3	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۰.۴۰	۰.۴۴	۰.۹۱	۰.۹۴	۰.۹۸	۱.۰۰	۰.۵۶

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	C17	C18
A4	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۰.۴۰	۰.۴۰	۰.۴۶	۱.۰۰	۰.۸۷	۱.۰۰	۰.۹۱	۰.۶۴
A5	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۵۷	۰.۸۱	۰.۷۳	۰.۷۴	۰.۶۵	۰.۴۹
A6	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۴۱	۰.۹۴	۰.۷۷	۰.۹۹	۰.۸۵	۰.۶۱
A7	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۶۰	۰.۸۰	۰.۴۰	۰.۶۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۴۰	۰.۸۰	۰.۲۰	۱.۰۰	۰.۷۱	۰.۵۷	۰.۷۱	۰.۶۰	۰.۸۲
A8	۰.۴۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۴۰	۰.۶۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۰.۲۰	۰.۲۰	۰.۵۸	۰.۶۵	۰.۴۹	۰.۶۸	۰.۵۷	۰.۸۱
A9	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۲۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۰.۶۲	۰.۶۹	۰.۴۴	۰.۷۰	۰.۷۵	۰.۸۳
A10	۰.۸۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۶۰	۰.۲۰	۰.۶۰	۰.۶۷	۰.۹۲	۰.۴۷	۰.۸۰	۰.۷۰	۰.۶۶
A11	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۴۰	۰.۸۰	۰.۶۹	۰.۶۵	۰.۷۶	۰.۹۶	۰.۹۱	۱.۰۰
A12	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۶۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۸۰	۰.۴۰	۰.۴۰	۰.۸۰	۰.۵۶	۰.۹۵	۱.۰۰	۰.۹۹	۰.۸۸	۰.۶۴
AI	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰

در پایان، در این بخش درجه مطلوبیت و امتیاز نهایی گزینه‌ها محاسبه شده و بر اساس آن رتبه‌بندی انجام می‌شود که نتایج آن به صورت جدول ۵ است. همچنین، با توجه به نتایج مشاهده می‌شود که محله A5 در رتبه اول، محله A6 در رتبه دوم و محله A11 در رتبه سوم قرار دارند و محلات A1 و A8 از کمترین میزان شکوفایی شهری برخوردار هستند.

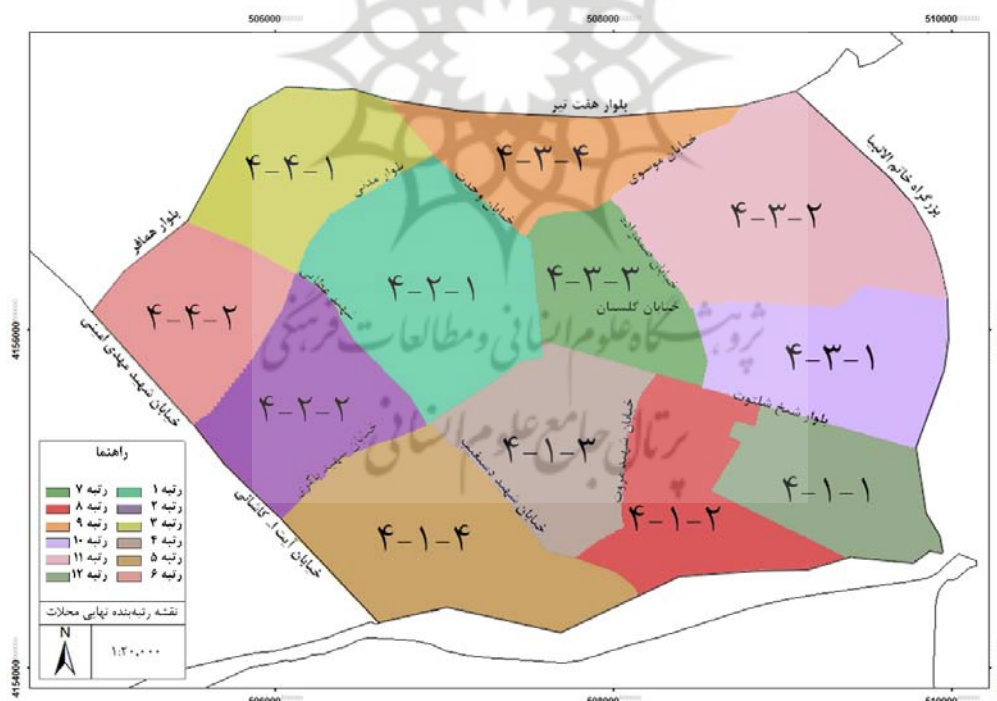
جدول ۵. امتیاز و رتبه نهایی محلات

رتبه	F(k)	F(k+)	F(k)	K+	K	Si	کد	نام محله
						۰.۳۶۸	AAI	
۱۲	۰.۴۴۹	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۴۹۴	۱.۳۴۲	۰.۴۹۴	A1	محله ۴-۱-۱
۸	۰.۶۴۴	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۷۰۸	۱.۹۲۳	۰.۷۰۸	A2	محله ۴-۱-۲
۴	۰.۷۳۱	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۸۰۳	۲.۱۸۲	۰.۸۰۳	A3	محله ۱-۴-۳
۵	۰.۷۰۵	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۷۷۵	۲.۱۰۵	۰.۷۷۵	A4	محله ۴-۱-۴
۱	۰.۸۱۷	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۸۹۸	۲.۴۴۱	۰.۸۹۸	A5	محله ۴-۲-۱
۲	۰.۷۷۷	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۸۵۴	۲.۳۲۲	۰.۸۵۴	A6	محله ۴-۲-۲
۱۰	۰.۵۳۴	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۵۸۶	۱.۵۹۴	۰.۵۸۶	A7	محله ۴-۳-۱
۱۱	۰.۴۹۳	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۵۴۲	۱.۴۷۳	۰.۵۴۲	A8	محله ۴-۳-۲
۷	۰.۶۵۱	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۷۱۵	۱.۹۴۳	۰.۷۱۵	A9	محله ۴-۳-۳
۹	۰.۵۹۱	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۶۴۹	۱.۷۶۵	۰.۶۴۹	A10	محله ۴-۳-۴
۳	۰.۷۴۶	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۸۲۰	۲.۲۲۹	۰.۸۲۰	A11	محله ۴-۴-۱
۶	۰.۶۹۷	۰.۷۳۱	۰.۲۶۹	۰.۷۶۶	۲.۰۰۱	۰.۷۶۶	A12	محله ۴-۴-۲
						۱.۰۰۰	AI	

شکل ۱۹. امتیاز و رتبه نهایی محلات

با توجه به نتایج به دست آمده از تحلیل‌های انجام شده در پژوهش حاضر و مشخص شدن رتبه هر یک از محلات، بیان تصویری نتایج به شرح شکل ۲۰ است. در این شکل منطقه ۴ شهر ارومیه به تفکیک محلات ۱۲ گانه بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری با طیف رنگی رتبه‌بندی و مشخص شده است.

شکل ۲۰. رتبه‌بندی محلات منطقه ۴ شهر ارومیه بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری

سال‌های اخیر مطالعاتی در زمینه شکوفایی شهری انجام شده است. شکوفایی شهری فراهم‌کننده فعالیت و زیست پایدار است. شهر ارومیه به عنوان یکی از شهرهای مهاجرپذیر، همواره با افزایش جمعیت همراه بوده است. این افزایش جمعیت باعث ایجاد مشکل در بهره‌وری و زیرساخت‌ها، کاهش کیفیت زندگی و غیره می‌شود. در این پژوهش سعی بر آن شده است که با استفاده از ۱۸

بحث و نتیجه‌گیری

شکوفایی شهری یک مفهوم چندبعدی است که به طور قابل ملاحظه‌ای با مفاهیم رفاه، رضایت و کیفیت زندگی مرتبط است. مطالعات شکوفایی شهری را می‌توان به عنوان یکی از مطالعات چندرشته‌ای در نظر گرفت. با توجه به اینکه شهر اهمیت بالایی برای زندگی دارد و عامل تحرک افراد است، در

گرفته است. همچنین، تا حدودی به چالش‌هایی مانند فقر، نابرابری، مشکلات زیست‌محیطی و مسائل زیرساختی که شهرها با آن مواجه هستند، اشاره کرده‌اند [۵، ۳ و ۱۸]. این پژوهش به خلاف بسیاری از موارد دیگر بر آن است تا ارزیابی میزان شکوفایی شهری را از سطح محلات مورد توجه قرار دهد و به محلات با امتیاز و رتبه پایین‌تر از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری، توجه بیشتری داشته باشد. همچنین، پیشنهادهایی برای افزایش شکوفایی شهری ارائه شد تا با اجرای این پیشنهادها، آن محلات به سطح مطلوبی از شکوفایی شهری دست یابند.

در پایان، با توجه به یافته‌ها و نتایج پژوهش برای بهتر کردن وضعیت شکوفایی شهری برخی از محلات منطقه ۴ شهر ارومیه پیشنهادهایی همچون ایجاد فضاهای سبز و پارک‌ها در نقاط شرقی منطقه ۴ شهر ارومیه، افزایش دسترسی به مراکز بهداشتی - درمانی در قسمت شرقی منطقه، ارتقای سطح پارکینگ‌ها و فضاهای باز عمومی، ایجاد مسیرهای دسترسی و امکانات مناسب برای افراد معلول در فضاهای عمومی، افزایش امنیت و پایداری در محلات، توسعه و به‌روزرسانی سیستم‌های بهداشت و درمان شهری، بهبود دسترسی به خدمات شهری مانند آب لوله‌کشی به‌خصوص در محلات کم‌برخوردار، حفظ و توسعه فضاهای باز و طبیعی موجود در محلات شرقی، بهبود روشنایی خیابان‌ها و معابر عمومی به منظور افزایش امنیت و رفاه ساکنان، استفاده از نورپردازی‌های هنری در فضاهای عمومی برای ایجاد جذابیت بصری و ارائه تسهیلات به ساکنان جهت بازسازی و نوسازی منازل مسکونی، ارائه می‌شود.

شاخص و با روش رتبه‌بندی مارکوس و همچنین، با استفاده از نرم‌افزار سیستم اطلاعات مکانی (GIS)، میزان تحقق شاخص‌های شکوفایی شهری در محلات منطقه ۴ شهر ارومیه مورد ارزیابی قرار گیرد. نتایج حاصل از روش وزن‌دهی مرکب و رتبه‌بندی مارکوس بیانگر این است که محله ۴-۲-۱ (A5) با بالاترین امتیاز و محله ۴-۱-۱ (A1) با کمترین امتیاز به‌ترتیب دارای بالاترین و پایین‌ترین شکوفایی هستند. همچنین، با توجه به رتبه‌بندی محلات، محلات شرقی (A1, A7, A8) منطقه ۴ ارومیه به عنوان بدترین محلات و محلات واقع در شمال غربی این منطقه (A5, A6, A11) به عنوان بهترین محلات از لحاظ تطبیق با شاخص‌های شکوفایی شهری انتخاب شده‌اند. به بیانی دیگر، محلات بخش شرقی محدوده مورد مطالعه دارای وضعیت نامطلوب و محلات شمال غربی دارای وضعیت مطلوبی هستند. نتایج نشان می‌دهد وضعیت محلات از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری دارای شرایط یکسان نیست، به طوری که ۳۷/۱۴ درصد از نقاط مورد مطالعه در این پژوهش دارای وضعیت مطلوب، ۳۴/۶۴ درصد از نقاط مورد مطالعه دارای وضعیت نیمه‌مطلوب و ۲۸/۲۲ درصد از نقاط مورد مطالعه دارای وضعیت نامطلوب هستند. همچنین، در شکل ۱۹ که نشان‌دهنده رتبه‌بندی نهایی محلات منطقه ۴ شهر ارومیه است، مشاهده می‌شود که محله (A5) که توسط خیابان‌های عطایی و مدنی احاطه شده است، در رتبه اول بوده و محله (A1) که شامل محلات بین شیخ‌سلتوت و شاه‌رخ‌آباد است، در رتبه آخر قرار دارد؛ بنابراین این پژوهش توانسته است با استفاده از روش‌های تحلیل چندمعیاره شاخص‌ها وضعیت محلات منطقه ۴ را از لحاظ شاخص شکوفایی شهری ارزیابی کرده و رتبه‌بندی کند.

بررسی نتایج پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌های موجود در این زمینه، نشان‌دهنده این است که این مقاله به خلاف سایر مقالات که بررسی‌های نظری داشتند، با انجام تحقیق عملی و کاربرد روش‌های کمی به بررسی موردی پرداخته است. نتیجه این مقاله نشان می‌دهد کدام محلات از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری، وضعیت بهتر و کدام محلات دارای شرایط بدتری هستند. در حالی که سایر مقالات به جای پرداختن به نتایج عملی، بیشتر به تحلیل مفاهیم و الگوها پرداخته‌اند؛ بنابراین می‌توان گفت که این پژوهش نسبت به سایر پژوهش‌ها، تمرکز بیشتری روی کاربرد عملی و نتیجه‌گیری عینی داشته است. از جمله شباهت این پژوهش با سایر پژوهش‌ها، بررسی مفهوم شکوفایی شهری است. همچنین، می‌توان گفت که اکثر این پژوهش‌ها به تحقق شاخص‌های شکوفایی شهری پرداخته‌اند و بهبود کیفیت زندگی ساکنان شهرها در اغلب مقالات موجود در این زمینه، مورد توجه قرار

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول ۳۴ درصد، نویسنده دوم ۳۳ درصد و نویسنده سوم ۳۳ درصد

تشکر و قدردانی

از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش حامی معنوی نویسندگان بوده‌اند، قدردانی می‌شود. مقاله حاضر حامی مادی ندارد.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- [1] Faraji Sabokbar H. Hosseini A. Spatial heterogeneity modeling of city prosperity using GWttest: The case study of Tehran. Elsevier Habitat International 2021; 109:102325. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2021.102325>
- [2] Jahani D. Nazmfar H. Masoomi MT. Samadzadeh R. Assessing the quality of life based on the City prosperity index in Ardabil. Geography and environmental studies 2021; 10(37):4560. Available from: <https://sid.ir/paper/386694/en> [In Persian].
- [3] Wong C. A framework for 'City Prosperity Index': Linking indicators, analysis and policy. Habitat International January 2015; 45: 39. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2014.06.018>
- [4] Narayanan A. Jenamani M. Mahanty B. Determinants of sustainability and prosperity in Indian cities. Habitat International 2021; 118: 102456. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2021.102456>
- [5] Arbab A. City Prosperity Initiative Index: Using AHP Method to Recalculate the Weights of Dimensions and SubDimensions in Reference to Tehran Metropolis. European Journal of Sustainable Development 2017; 6, 4: 289 _ 301. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2017.v6n4p289>
- [6] Mohammadyarzadeh S. M. Shamsollahi B. The role of public spaces in the realization of city prosperity and sustainable development. Journal of urban economics and management 2018; 6(23): 111124. <https://sid.ir/paper/240337/fa> [In Persian].
- [7] Parizadi T. Ahmadi M. Rahimzadeh A. Comparative Evaluation of Neighborhoods in terms of Urban Prosperity Index Case Study: District 6 Neighborhoods of Tehran Metropolitan. Journal of Urban Ecology Researches 13; 2023. (Vol4, Series29): 1119138. <https://doi.org/10.30473/grup.2020.47490.2399> [In Persian].
- [8] Ahadnejhad Reveshty M. Hazeri S. Ranking of urban areas based on quality of life indicators associated with Urban Prosperity Case study: Tabriz city. Space Ontology International Journal 2020; 9(3): 3546. <https://doi.org/20.1001.1.23456450.2020.9.3.4.0>
- [9] Atashbar H. Ilanloo M. Measurement and Ranking of Urban Areas Based on the Urban Prosperity Indicators (Case Study: Mahshahr Port). Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS) 2022; 3(1): 6887. https://www.srds.ir/article_152288.html?lang=en [In Persian].
- [10] Mohtashami N. Mahdaveinejad M. Bermanian M. Contribution of City Prosperity to Decisions on Healthy Building Design: A case study of Tehran. Frontiers of Architectural Research 2016; 5: 319 _ 331. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2016.06.001>
- [11] Gharmsirinezhad S. Khorrambakht A. Moghali M. Development the Realization of Sustainable Development Pattern Based on Urban Prosperity Indicators (Case Study: New City of Alishahr). Geography and Territorial Spatial Arrangement 2022; 12(45): 189204. <https://doi.org/10.22111/gaij.2022.43154.3053> [In Persian].
- [12] Nassiri Handie Khaleh E. Hekmatnia H. Yonesi Sandi R. Fakhar Tazeh Yazdi F. Explaining the relationship between the elements of the physical form of the city and the realization of urban prosperity (Case study of Lahijan, Iran). Geographical Engineering of Territory 2022; 6(4): 885898. <https://doi.org/20.1001.1.25381490.14.01.6.4.7.0> [In Persian].
- [13] Wijaya I. Opportunity to use city prosperity index for Indonesian municipal development planning process. Geographia Technica 2019; Vol (14): pp 108117. https://doi.org/10.21163/GT_2019.141.24
- [14] Daneshpour H. Saeidi Rezvani N. Bazrgar M. Evaluation of the possibility of situating accessibility index among urban prosperity main indexes (Case Study of Shiraz City). Human Geography Research 2020; 52(2): 457476. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2018.253614.1007659> [In Persian].
- [15] TorresMeraz N. Iracheta A. El "City Prosperity Index": Experiencias en la planeación mexicana. EURE (Santiago) 2022; 48(144): 122. <https://doi.org/10.7764/EURE.48.144.13>
- [16] Eslami A. Shokouhi Bidhendi MS. Explanation of the Situation and Factors Affecting the Quality of Life in the Historical Context and Surface of Qazvin City. Urban Economics and Planning 2024; 5(1): 90105. <https://doi.org/10.22034/uep.2024.432161.1450> [In Persian].
- [17] Abbasi H. Investigation of city prosperity indicators in Khorramabad city. Human Geography Research 2022; 54(2): 599615. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.312513.1008196> [In Persian].
- [18] Safae Pour M. Maleki S. Hataminejad H. Modanlou Joebari M. Evaluate and Measurement of Urban Prosperity Index (CPI) for Ahvaz of Metropolitan. Geography and Environmental Sustainability 2017; 7(1): 3547. https://ges.razi.ac.ir/article_753.html?lang=fa [In Persian].
- [19] Sands G. New economy jobs and economic health, prosperity in Canada's midsize urban areas. Habitat International 2015; 45: 1519. <http://dx.doi.org/10.1016/j.habitatint.2014.06.012>
- [20] Jones S. Tefe M. AppiahOpoku S. Incorporating stakeholder input into transport project selection e A step towards urban prosperity in developing countries?. Elsevier Habitat International 2014; 1_9. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2014.06.017>
- [21] Mehri M. Istgaldi M. Investigating the effects of good urban governance on urban prosperity in Shiraz. Geography and Human Relationships 2022; 5(1): 273288. <https://doi.org/10.22034/gahr.2022.330647.1668> [In Persian].
- [22] Mohammadi Deh Cheshme M. Hajipour N. Comparative Analysis of Urban Prosperity in Copeland's Integration Model (Case Study: Urban Areas of Kermanshah). Research & urban planning 2021; 12(44): 120. <https://doi.org/10.30495/jupm.2021.3976> [In Persian].
- [23] Kamanroudi Kajvari M. Parizadi T. Agah F. Momeni Bidzard A. Shafie F. Evaluation and Ranking of Urban Neighborhoods Prosperity of District 18 of Tehran Municipality. Scientific Journal of Human Settlements Planning Studies 2021; 16, 4(57): 823840. <https://dori.net/dor/20.1001.1.25385968.1400.16.4.5.4> [In Persian].
- [24] Bonaiuto M. Fornara F. Aricchio S. Cancellieri U. G. Rahimi L. Perceived Residential Environment Quality Indicators (PREQIs) relevance for UNHABITAT City Prosperity Index (CPI). Elsevier Habitat International 2015; 111. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2014.06.015>
- [25] Stead D. What does the quality of governance imply for urban prosperity?. Elsevier Habitat International 2015; 45: 64_69. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2014.06.014>

- [26] Jahani D. Nazmfar H. Masoomi M. T. Samadzadeh R. Evaluation and measurement of urban prosperity indicators in Ardabil. Research & urban planning 2023; 13(51): 118. <https://doi.org/10.30495/jupm.2021.27628.3840> [In Persian].
- [27] Urmia City Master Plan, Housing and Urban Development Organization of West Azarbaijan Province. 2010. [In Persian].
- [28] The consulting engineers of the urban development project detailed plan of Urmia city, General Department of Road and Urban Development of West Azarbaijan province. 2019. [In Persian].
- [29] Abedini A. Mahmoudi E. Habibpour N. Assessment of the Livability of the Neighborhoods of Region 4 of Urmia City Based on the Principles of Passive Defense. Passive Defense2024; 15(1): 7386. <https://doi.org/20.1001.1.20086849.1403.15.1.7.4> [In Persian].
- [30] KeshavarzGhorabae M. Amiri M. Zavadskas E. K. Turskis Z. Antucheviciene J. Determination of objective weights using a new method based on the removal effects of criteria (MEREC). Symmetry 2021; 13(4); 525. <https://doi.org/10.3390/sym13040525>
- [31] Yazdani M. Zarate P. Zavadskas E. K. Turskis Z. A Combined Compromise Solution (CoCoSo) method for multicriteria decisionmaking problems. Management Decision October 2019; Volume 57 Issue 9. <https://doi.org/10.1108/MD045201705>
- [32] Stević Ž. Pamučar D. Puška A. Chatterjee P. Sustainable supplier selection in healthcare industries using a new MCDM method: Measurement of alternatives and ranking according to Compromise solution (MARCOS). Computers & Industrial Engineering February 2020; 140: 106231. <https://doi.org/10.1016/j.cie.2019.106231>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی